

תמים היה בדרותיו

פירש"י יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום.

וכבר אמרו: יש מרבותינו דורשים לשבח, אך ויש דורשים לגנאי, בזה לא נאמר רבותינו, כי מי שדורש לגנאי במקום שאפשר לדרוש לשבח אינו מרבותינו.

ובאמת צריך להבין: אם אפשר לדרוש לשבח למה לדרוש לגנאי? (לצערנו, יש ששואלים הפוך, אם אפשר לדרוש לגנאי למה לדרוש לשבח?)

ויש לומר כי יש כאן לימוד לדורות, שכדי להציל דור שלם די בצדיק אפי' לפי ערך דורו, ולא ימעט בערך עצמו לומר מי אני שאתפלל על הדור השפל הזה.

אילו היה בדור של אברהם לא נחשב לכלום גי' 1374
אילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר עה"כ גי' 1374

את שם את חם ואת יפת

עה"פ 'אלה תולדות נח, נח איש צדיק' פירש"י: 'ללמדך שעיקר תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים'.

נראה, שדברי רש"י אלו גם יתרצו את הפסוק הבא, שתולדותיהן של צדיקים ממש, נמנים לפי מעשיהם הטובים ולא לפי גילם, שהרי נאמר 'את שם את חם ואת יפת', היינו שלמרות שיפת היה הבכור ככתוב 'אחי יפת הגדול', ושם היה הצעיר שבאחים, ככתוב 'שם בן מאה שנה שנתיים אחר המבול' ונח התחיל להוליד בן 500 שנה ובתחילת המבול היה בן 600 שנה, כדאיתא בגמ' סנהדרין ס"ט: ומכאן גם דרשו בגמ' שם כי מה שנאמר בסוף פרשתנו 'ויולד את אברם את נחור ואת הרן', שיתכן שאברם היה הצעיר שבאחים ורק עקב חשיבותו נמנה ראשון.

כי אותך ראיתי צדיק לפני

למה בתחילה נאמר 'צדיק תמים' ואח"כ נאמר רק 'כי אותך ראיתי צדיק' ללא תמים? מסביר רש"י: 'מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, פי' שבתחילה התורה מספרת כי היה צדיק תמים, אך כאן אמר לו ה' בפניו את שבחו, לכן אמר רק מקצת.

והחתם סופר מתרץ באופן נוסף: כי כיון שאמר לו הקב"ה שיבוא מבול ולא התפלל על הדור (כפי שעשה אברהם אבינו כשנתבשר על הפיכת סדום), לכן כבר לא היה תמים, כי תמים הוא מלשון שלימות, ובוה איבד את שלימותו.

ואפשר להוסיף רמז על כך: כי נח היה בן 600 שנה כאשר התחיל המבול, ככתוב 'ונח בן שש מאות שנה

והמבול היה מים על הארץ', ו-120 שנה לפני כן נצטווה על בניית התיבה, הרי שנח היה אז בן 480 שנה ואז איבד את התואר 'תמים', אכן 'תמים' גימ' 480, היינו שבמשך 480 שנה היה נחשב תמים.

פרנסני ככלב וכעורב (א)

מסופר בגמ' ב"ב ת. רבי פתח אוצרות בשני בצורת, אמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי הגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו, דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס, אמר לו: רבי פרנסני, אמר לו: בני, קרית? א"ל: לאו, שנית? א"ל: לאו, אם כן במה אפרנסך? [א"ל] פרנסני ככלב וכעורב.

ויש להבין למה בחר כדוגמא דוקא כלב ועורב?

ובפשטות נראה לתרץ, דאיתא בגמ' סנהדרין ק"ח: ת"ר שלשה שימשו בתיבה, כלב, עורב וחם וכולם לקו עיי"ש. היינו, כי הכלב והעורב שעברו על ציווי ה' בתיבה, היה נח צריך להפסיק לפרנסם ושימותו כעונש על עזותם, אך נח נהג עמהם לפנים משורת הדין ולא עשה חשבונות שמים ועמד ופירנסם וכלכלם, שהרי 'אין בודקים למזונות'.

וזה מה שאמר רבי יונתן בן עמרם לרבי: פרנסני ככלב וכעורב. היינו, כשם שנח פירנס את הכלב והעורב בתיבה למרות שלא הגיע להם, אף אתה פרנסני למרות שלא קריתי ולא שנית.

כלב על העבר ועורב על העתיד (ב)

רבינו המגיד הגר"מ דרוק זצ"ל היה אומר הסבר נוסף על כך, בשם המגיד רבי נח לעווזי ז"ל. שעל העורב נאמר בפרשתנו 'וישלח את העורב ויצא ושב עד יבשת המים' ופירש"י 'מוכן היה העורב לשליחות אחרת בעצירת גשמים בימי אליהו שנא' והעורבים מביאים לו לחם ובשר' ע"כ.

(שהרי העורב נשלח ע"י נח מן התיבה החוצה בשעת הסכנה, כי נח היה סבור שאם יהרג יהיה זה עונשו על שעבר את דבר ה', אך העורב ניצל, כי ה' ייעד לו שליחות לכלל את אליהו הנביא).

ועל הכלב נאמר 'ובשר בשדה טריפה לכלב תשליכון אותו' ואמרו חז"ל כי זה שר על 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו'.

יוצא איפה, כי גם הכלב וגם העורב אין להם זכות עצמם, רק הכלב יש לו זכות אבות שסבא רבא שלו שתק במצרים, והעורב יש לו זכות כי נכד נינו יכלכל את אליהו, וזה היה טענת רבי יונתן בן עמרם לרבי: אמנם לא קריתי ולא שנית, אך שמא יש לי זכות אבות או שמא יצא ממני בן או נכד טוב שבעבורו כדאי שתפרנסני ולחיותני.

איש כלכלוהו העורבים, ולא מת לשחת

ע"פ הדברים דלעיל יתכן לפרש בפזמון 'אליהו הנביא' הנאמר בשעת מלוה מלכה: **'איש כלכלוהו העורבים, ולא מת לשחת'** אל תקרי **לְשַׁחַת** אלא **לְשַׁחַת** היינו, **איש** (אליהו הנביא) **כלכלוהו העורבים**, שהרי העורב שרד את המבול **ולא מת** העורב כאשר ה' הביא מבול **לשחת** כל בשר ככתוב בתחילת פרשתנו.

פרנסני ככלב וכעורב (ג)

באופן נוסף אמרתי לפרש, שמצאנו בתהילים, 'נותן לבהמה לחמה, לבני עורב אשר יקראו' הרי שהעורב קורא לה' ומבקש לחם, גם הכלב נובח ומבקש 'הב הב' כדאיתא בזוה"ק, הרי שה' נותן מזון ופרנסה למי שמבקש ממנו, וזה אמר רבי יונתן לרבי: **פרנסני ככלב וכעורב** היינו, כשם שהם מבקשים ולכן מקבלים, כך גם אני מבקש לקבל עקב בקשתי.

ובאמת אפשר לשלב את ג' התירוצים יחד: שהעורב והכלב שחטאו בתיבה הפסידו את זכות מזונותם, אך כיון שנועד לעורב שליחות ולכלב יהיה זכות השתיקה לכן ניצולו, אך כיון ש'הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי', הרי שהם צריכים תמיד לבקש את אכלם.

והנה עלה זית טרף בפיה

בענין הפרנסה יש ב' סוגים, האחד **'חוק'** והשני **'טרף'**. **'חוק'** שייך למי שיש לו משכורת קבועה ופרנסתו מזומנת לו בקביעות באופן מסודר, ככתוב בראשית מז' כב' כי חק לכהנים (המצריים) מאת פרעה, ואכלו את חקם, אדם כזה יש לו להתחזק מאוד במידת הבטחון, כי אינו מרגיש בכל יום עד כמה הוא תלוי בידי השי"ת הזן ומפרנס, וידוע מאמר מהרבי מקוצק זיע"א שאמר על מאמר חז"ל: 'מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה'. כי על מה שיש לו היום הוא כבר סמוך ובטוח ואינו מרגיש כי הוא זקוק לרחמים וחסדים בכל רגע, ולכן נתקלל הנחש שפרנסתו תהיה לו מזומנת בכל מקום, כי ה' אינו רוצה לראות את פניו כשיבקש מזון.

'טרף' הוא לשון של עראי, היינו, בכל פעם שצריך לאכול עליו לעמול ולהשיג את טרפו, ועליו נאמר **'טרף נתן ליראיו'**, כי הקב"ה מתאוה לתפילותנו, ורוצה שנבקש ממנו ונסמוך עליו בכל עת.

ולפי"ז אפשר לפרש את הנאמר בזמירות שבת **'לחם חוקי הטרפיני'**, שזה לכאורה סתירה מניה וביה, שהרי **'חוק'** ו**'טרף'** הם תרתי דסתרי כאמור, ואיך אנו מבקשים מה' שיתן לנו חוק וטרף?

אך הפירוש כך הוא: ביום השבת הכל מוכן ומזומן לסעודה, ו'מי שטרח בער"ש יאכל בשבת', וזה כבר בחינת לחם חוק, כי זה כבר מוכן ואין צריך לבקש על זה, אך זאת אנו מבקשים מה' כי גם כאשר המזון כבר לפנינו, עדיין יהיה לנו הרגשה של **'טרף'** ונאמין בו ונייחל אליו יתברך, כי לולי עזרתו לא נוכל להכניס המזון אל פינו, וגם כאשר הוא כבר בפנינו לא נוכל ללעוסו ולעכלו לולא השגחתו עלינו בכל רגע ועת.

מה לך לספר חוקי

על פי הדברים האלו אפשר לפרש פסוק נוסף תהילים נ טז **'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי'**, שהרי עה"פ רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנהו' דרשו חז"ל **'אפי' רשע והוא בוטח בה' חסד יסובבנו'**, היוצא מזה, כי אם רשע בוטח בה' יקבל את לחמו בחסד, אך באופן של **'חוק'**, כי ה' אינו רוצה לראות את פני הרשע, וזה פי' **'ולרשע אמר אלו' מה לך לספר חוקי'**, היינו שאמנם מקבל לחם חוקו אך ה' מתלונן למה הרשע מכריחו לתת לו את לחמו באופן של **'חוק'**, כמו הנחש, שהרי אילו היה צדיק היה זוכה ללחמו באופן של **'טרף'**.

ויחל נח

פעמיים בפרשתנו מופיע **'ויחל נח'**, הא' **'ויחל נח** שבעת ימים' ופירש"י מלשון **הַמְתָּנָה** (ייחול וציפייה), והב' **'ויחל נח** איש האדמה ויטע כרם' ועל זה פירש"י מלשון חולין. יש לציין כי על הפסוק **'ויחל משה'** דרשו בגמ' ברכות לב. ו' פירושים: א. הפצרה, ב. הפרת נדר - יחל דברו, ג. מסי"נ למיתה - מחל על חייו, ד. החלה עליהם מידת רחמים - יחולו על ראש צדיק, ה. חולין הוא לך, ו. אחילו - רעדה. וע"פ פירושו של רש"י שהבאנו לעיל אפשר להוסיף פירוש שביעי על **'ויחל משה'** לשון ייחול וציפייה.

בואו חשבון

נח בנה את התיבה במשך 120 שנה.

שאלה: כמה אמה הוא בנה כל יום (בממוצע)?

תשובה: השלד - 2 אמה ליום, כל התיבה 14 אמות ליום

חידה:

בפרשתנו כתוב כי שמונה בני אדם נכנסו אל התיבה, נח ואשתו, שלשת בניו ונשיהם.

כמה בני אדם יצאו מן התיבה?

וכמה בני אדם שרדו את המבול?

רמז: עיין רבינו בחיי במדבר לד ד"ה אל תירא אותנו, וכן בילקוט שמעוני על פרשתנו

קריאה של פיקוח נפש - חובת ההשתדלות

עסוק אני במקרה של פיקוח נפש ממש להציל חיי אדם פשוטו כמשמעו, ועדיין חסר לי סכום עצום, לכן לא התאפשר לי להוציא גליונות ליו"כ סוכות ובראשית מי שיכול לסייע בידי ולעזור לי במעמסה כבדה זו, הן בממון והן בעצה (להפנותני לכתובות וארגונים שמסייעים כספית וכדו') יפנה אלי לאימייל זה ויבורך בכ"ט ניתן לקבל הגליון לאימייל מדי שבוע, המעוניין יכתוב לכתובת דלהלן: maadoney@gmail.com